

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА  
ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ  
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ГУМАНІТАРНИХ НАУК**

# **ФІЛОСОФІЯ БІЗНЕСУ**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС ДИСЦИПЛІНИ  
ДЛЯ СТУДЕНТІВ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ  
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

**КИЇВ - 2023**

*Рекомендовано до друку вченою радою філософського факультету  
Київського національного університету імені Тараса Шевченка протокол  
№ 4 від 11 жовтня 2023 р.*

*Ухвалено науково-методичною комісією філософського факультету  
Київського національного університету імені Тараса Шевченка протокол  
№ 3 від 29 вересня 2023 р.*

***Рецензенти:***

**Приятельчук О.А.** – доктор економічних наук, професор кафедри міжнародного бізнесу Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

**Туренко В.Е.** – доктор філософських наук, доцент кафедри філософії гуманітарних наук Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

**Іщенко О.М.** – кандидат філософських наук, доцент кафедри гуманітарних наук Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Товмаш Д.А.

**Філософія бізнесу.** Навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів Навчально-наукового інституту міжнародних відносин. Київ: Вадекс, 2023. 28 с.

Дисципліна «Філософія бізнесу» знайомить студентів із основами філософських вчень, які є міждисциплінарною галуззю досліджень людської поведінки у бізнес культурі. З'ясовуються соціокультурні засади господарської діяльності та досліджується соціокультурна динаміка господарського життя людини. Розглядаються принципи філософського аналізу господарських культур та ділової поведінки, окреслюються основні типології сучасних бізнес культур. Пояснюється варіативність сучасних економічних культур, яка є результатом впливів взаємопов'язаних чинників (релігійних, світоглядних, політичних, природно-кліматичних та матеріально-економічних) на господарські відносини у межах національних та регіональних економік. Ґрунтовно аналізуються особливості національних економічних культур та ділової поведінки. Досліджується модель життєвих циклів основного суб'єкта міжнародного бізнесу ТНК. Зазначаються основні помилки в створенні та управлінні ТНК. З'ясовуються світоглядні критерії категорій багатства та щастя.

## ВСТУП

**1. Мета дисципліни** – забезпечення стійкої системи знань про феномен бізнесу та бізнес-культур сучасних економік, що дозволить студентам розуміти впливи універсальних і локальних культурних систем цінностей на економічне життя в різних суспільствах та вільно орієнтуватися в реальних процесах побудови, управління, прогнозування бізнес-явищ.

### **2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:**

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** засадничі етапи та характеристики історико-культурного процесу; основні аспекти філософії економіки; філософські методи дослідження та прогнозування; понятійно-концептуальний апарат філософії економіки; елементарні основи економічної теорії.

2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ бізнес-культури, процесів та подій підприємницької активності; застосовувати основні терміни, категорії й класифікації філософії в аналізі бізнес явищ та процесів; виявляти сучасні тенденції співіснування різних бізнес-культур в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу, прогнозувати перспективи їх розвитку з урахуванням особливостей перебігу культурних процесів в глобалізаційну епоху.

3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та використання інформації; критичного мислення стосовно прогнозування політичних, економічних, культурно-мистецьких подій та явищ; застосування іншомовних фахових філософських інформаційних джерел у філософії бізнесу.

**3. Анотація навчальної дисципліни:** дисципліна «*Філософія бізнесу*» знайомить студентів із основами філософських досліджень, які є міждисциплінарною галуззю досліджень людської поведінки у бізнес культурі. Визначається предмет, завдання, теоретичні основи, методологічна база, основні напрями та проблематика сучасних філософських досліджень. З'ясовуються соціокультурні засади господарської діяльності, вивчається соціокультурна динаміка господарського життя. Розглядаються принципи філософського аналізу господарських культур та ділової поведінки, окреслюються основні типології сучасних бізнес культур. Пояснюється варіативність сучасних економічних культур, яка є результатом впливів взаємопов'язаних чинників (релігійних, світоглядних, політичних, природно-кліматичних та матеріально-економічних) на господарські відносини у межах національних та регіональних економік. Послідовно розглядаються особливості національних економічних культур та ділової поведінки. Обґрунтовується модель життєвих циклів основного суб'єкту міжнародного бізнесу ТНК.

Зазначаються основні помилки в створенні та управлінні ТНК. З'ясовуються світоглядні критерії категорій багатства та щастя.

**4. Завдання (навчальні цілі)** – надати студентам цілісну систему знань про сучасні філософські дослідження, основну проблематику, дослідницькі підходи та методології вивчення різноманіття економічних бізнес культур шляхом їхньої типологізації. В результаті навчання студенти мають не лише продемонструвати масив теоретичних знань, а й праксис у своїх самостійних дослідженнях економічних культур, надавати експертну оцінку дослідженим явищам та феноменам економічного життя сучасних країн.

**Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:**

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області і сфери професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність працювати в команді, креативно мислити, виявляти ініціативу та вирішувати проблеми.

ФК 1.2. Здатність розробляти корпоративну стратегію, програми організаційного розвитку та змін і забезпечувати їх реалізацію.

ФК 1.4. Здатність визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси глобального розвитку та їх вплив на міжнародні економічні відносини.

ФК 2.1. Здатність опановувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали за результатами досліджень міжнародних бізнес процесів.

ФК 3.1.1. Здатність оцінювати конкурентне галузеве і територіальне бізнес- середовище компанії, визначати міжнародні бізнес-процеси, оцінювати їх вартість за допомогою коректно-сформованої системи показників.

ФК 3.1.3. Здатність встановлювати, підтримувати та розвивати ділові відносини із суб'єктами зовнішнього бізнес-середовища, у т.ч. дипломатичних інституцій.

ФК 3.1.5. Здатність використовувати системні методи ділового адміністрування, інструментарію контролінгу у компанії при здійсненні міжнародної бізнес-діяльності.

ФК 3.2.4. Здатність до виконання маркетингових функцій у відділі маркетингу з використанням маркетингових технологій та інструментів у міжнародному бізнесі.

ФК 3.2.6. Здатність до використання маркетингових технологій управління та особливостей їх застосування в промисловому, міжнародному маркетингу, маркетингу послуг, в інтернет-маркетингу у міжнародному бізнесі.

ФК 3.3.3. Здатність на засадах сучасного методичного інструментарію проводити оптимізацію структури капіталу, активів та пасивів компанії, її фінансових потоків, обґрунтовувати фінансові результати діяльності компанії у міжнародному бізнесі.

ФК 3.3.5. Здатність формувати інформаційний банк даних про фінансові продукти та послуги, наявність конкурентних переваг, інформаційну базу щодо клієнтів у міжнародному бізнесі.

## 5. Результати навчання:

*В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен*

| Результат навчання<br>(1. знати; 2. вміти; 3. комунікація<br>4. автономність та відповідальність) |                                                                                                                         | Методи<br>викладання і<br>навчання | Методи<br>оцінювання                                                                   | Відсоток<br>у<br>підсумков<br>ій оцінці з<br>дисциплін<br>и |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|
| Код                                                                                               | Результат навчання                                                                                                      |                                    |                                                                                        |                                                             |
| Знати:                                                                                            |                                                                                                                         |                                    |                                                                                        |                                                             |
| 1.1                                                                                               | предмет, методи, теоретичні засади та основну проблематику філософських досліджень                                      | Лекції, семінари                   | Усні доповіді, письмова контрольна робота, іспит                                       | 10                                                          |
| 1.2                                                                                               | принципи філософського аналізу господарських культур та основні типології економічних культур і ділової поведінки       | Лекція, семінари                   | Усні доповіді, письмова контрольна робота, іспит                                       | 7                                                           |
| 1.3                                                                                               | ціннісні засади економічної бізнес діяльності та її соціокультурні умови, господарський етос в соціокультурній динаміці | Самостійна робота                  | презентація самостійного дослідження                                                   | 8                                                           |
| 1.4                                                                                               | особливості національних економічних культур та ділової поведінки                                                       | Семінари, самостійна робота        | Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, письмова контрольна робота, іспит | 15                                                          |

| Вміти: |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                             |                                                                                       |    |
|--------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 2.1    | пояснювати варіативність сучасних бізнес культур, що впливає із специфіки взаємозв'язку релігійних, світоглядних, політичних, природно-кліматичних та матеріально-економічних чинників, формуючих господарські відносини у межах національних економік                                     | Семінари, Самостійна робота | Усні доповіді, презентація самостійного дослідження письмова контрольна робота, іспит | 10 |
| 2.2    | здійснювати дослідження цінностей національних бізнес культур та ділової поведінки, спираючись на методики філософських досліджень                                                                                                                                                         | Семінари, Самостійна робота | презентація самостійного дослідження, письмова контрольна робота, іспит               | 10 |
| 2.3    | виявляти стадії розвитку та занепаду життєвого циклу організації в конкретних ситуаціях міжнародної економічної діяльності, пояснювати їх та пропонувати шляхи їх опанування                                                                                                               | Семінари, Самостійна робота | Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження                         | 10 |
| 2.4    | здійснювати експертну оцінку мотивів, норм, ціннісних орієнтацій суб'єктів економічної діяльності в різних соціокультурних умовах; готувати рекомендації та матеріали для консультацій представникам міжнародного бізнесу щодо зміни життєвого циклу організації в межах бажаної стратегії | Самостійна робота           | презентація самостійного дослідження                                                  | 10 |

| <b>комунікація:</b>                      |                                                                                                                                                                                                                      |                             |                                                               |   |
|------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|---------------------------------------------------------------|---|
| 3.1                                      | Всебічно досліджувати, оцінювати та презентувати результати проведених філософських досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, презентацій, конспектів, рекомендацій                           | Семінари, самостійна робота | Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження | 5 |
| 3.2                                      | вести полеміку стосовно питань ділової культури в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом філософії                                                      | Семінари, самостійна робота | Дискусії, презентація самостійного дослідження                | 5 |
| <b>автономність та відповідальність:</b> |                                                                                                                                                                                                                      |                             |                                                               |   |
| 4.1                                      | вирішувати самостійно комплексні завдання, пов'язанні із плануванням, моделюванням і прогнозуванням існуючих бізнес процесів та здійснювати процес управління на основі методики аналізу життєвих циклів організації | Семінари, самостійна робота | Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження | 5 |
| 4.2                                      | Усвідомлювати складність й нести відповідальність за планування та реалізацію управлінських дій стосовно досягнення організацією стратегії «Розквіту» в сучасному міжнародному бізнес-середовищі.                    | Семінари, самостійна робота | Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження | 5 |

## 6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

| Результати навчання дисципліни                                                                                                                                                                                                                                                        | 1.1 | 1.2 | 1.3 | 1.4 | 2.1 | 2.2 | 2.3 | 2.4 | 3.1 | 3.2 | 4.1 | 4.2 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| Програмні результати навчання                                                                                                                                                                                                                                                         |     |     |     |     |     |     |     |     |     |     |     |     |
| ПРН.6. Об'єктивно і всебічно оцінювати ступінь складності завдань і проблем при плануванні міжнародної бізнес-діяльності, розробці стратегій та можливих наслідків і результатів для її суб'єктів.                                                                                    | +   |     |     |     |     | +   | +   | +   | +   |     | +   | +   |
| ПРН.7. Досліджувати й аналізувати сучасне міжнародне бізнес-середовище, вплив економічних та позаекономічних, зокрема соціо-культурних, релігійних, техніко-технологічних факторів на його невизначеність, ризиковість і турбулентність, враховувати ці фактори в процесі діяльності. |     |     |     | +   | +   | +   | +   | +   | +   |     |     | +   |
| ПРН.9. Розуміти сутність соціалізації міжнародного бізнесу у контексті сталого еколого-економічного розвитку та імплементувати принципи і критерії соціальної корпоративної відповідальності у діяльність усіх суб'єктів міжнародного бізнесу.                                        |     | +   | +   |     | +   |     |     |     | +   | +   | +   | +   |
| ПРН.14. Використовувати усне та письмове мовлення українською та іноземними мовами з використанням професійної термінології.                                                                                                                                                          | +   | +   | +   | +   |     |     |     |     | +   | +   |     |     |

## 7. Схема формування оцінки:

### 7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.4), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння** 2.1-2.4); (**комунікація** 3.1-3.2); (**автономність та відповідальність** 4.1-4.2), що складає 60% загальної оцінки.

### Оцінювання семестрової роботи:

#### 1. Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:

РН 1.1, 1.2, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 –15 / 25 балів.

**2. Самостійна робота (презентація самостійного дослідження):** РН 1.3, 1.4, 2.1 -2.4, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 – 15 / 25 балів.

**3. Контрольна робота:** РН 1.1, 1.2, 1.4, 2.1, 2.2 – 6/ 10 балів.

**Семестрову кількість балів** формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів, отриманих за аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах), за самостійну роботу (презентація самостійного дослідження) та контрольну роботу. Всі види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі                      60 балів
- в мінімальному вимірі                        36 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

**Підсумкове оцінювання у формі іспиту:**

**Іспит у письмовій формі – 24 / 40 балів**

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає 40 балів за іспит.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 20 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/ екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

**При простому розрахунку отримуємо:**

|                 | <b>Семестрова<br/>кількість балів</b> | <b>Іспит</b> | <b>Підсумкова<br/>оцінка з<br/>дисципліни</b> |
|-----------------|---------------------------------------|--------------|-----------------------------------------------|
| <i>Мінімум</i>  | 36                                    | 24           | 60                                            |
| <b>Максимум</b> | <b>60</b>                             | <b>40</b>    | <b>100</b>                                    |

## 7.2 Організація оцінювання:

| Семестрова робота                                                           |                                                                                                                                                                           | Семестрова кількість балів |                |
|-----------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|----------------|
|                                                                             |                                                                                                                                                                           | Min – 36 бали              | Max – 60 балів |
| Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях | До теми: 2, 6, 9, 10, 13 протягом семестру, згідно з графіком навчальних занять. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді | «3» x 5 = 15               | «5» x 5 = 25   |
| Самостійна робота                                                           | Презентація самостійного дослідження                                                                                                                                      | «15» x 1 = 15              | «25» x 1 = 25  |
| Контрольна робота                                                           | До тем 1-15                                                                                                                                                               | «6» x 1 = 6                | «10» x 1 = 10  |
| Загальна семестрова оцінка                                                  |                                                                                                                                                                           | 36                         | 60             |

### Критерії оцінювання:

#### Аудиторна робота:

##### *Усна доповідь:*

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу;

4 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, у повному обсязі розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, у відповіді студент допускає несуттєві неточності;

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, має у відповіді суттєві неточності;

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, має суттєві помилки у відповіді.

##### *Доповнення / участь в дискусіях:*

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;

2 бали – доповнення змістовне;

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

**Самостійна робота (презентація самостійного дослідження):**

25-20 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження; 19-15 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, грамотно розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження, допускає несуттєві неточності;

14-10 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

9-0 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Наявні суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

**Контрольна робота:**

10-8 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу;

7-6 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу;

5-0 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Наявні суттєві помилки в роботі.

**7.3 Шкала відповідності:**

|                                  |               |
|----------------------------------|---------------|
| <b>Відмінно / Excellent</b>      | <b>90-100</b> |
| <b>Добре / Good</b>              | <b>75-89</b>  |
| <b>Задовільно / Satisfactory</b> | <b>60-74</b>  |
| <b>Незадовільно / Fail</b>       | <b>0-59</b>   |

## СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

| №<br>п/п | Назва лекції                                                                                             | Кількість годин |           |                      |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----------|----------------------|
|          |                                                                                                          | Лекції          | Семінари  | Самостійна<br>робота |
| 1        | <b>Тема 1.</b> Парадигми сучасної філософії                                                              | 2               |           | 2                    |
| 2        | <b>Тема 2.</b> Філософія бізнесу як структурний елемент філософії економіки                              |                 | 2         | 2                    |
| 3        | <b>Тема 3.</b> Формування суб'єкта бізнес-діяльності як філософська проблема                             | 2               |           | 2                    |
| 4        | <b>Тема 4.</b> Соціокультурна динаміка господарського життя. <i>Презентація самостійного дослідження</i> |                 |           | 30                   |
| 5        | <b>Тема 5.</b> Управлінські рішення у бізнес-діяльності                                                  | 2               |           | 2                    |
| 6        | <b>Тема 6.</b> Лідерство та ідеальний керівник                                                           |                 | 2         | 2                    |
| 7        | <b>Тема 7.</b> Негативні форми управління організацією                                                   | 2               |           | 2                    |
| 8        | <b>Тема 8.</b> Владні відносини та бізнес                                                                | 2               |           | 2                    |
| 9        | <b>Тема 9.</b> Ідеологія, політика і бізнес                                                              |                 | 2         | 2                    |
| 10       | <b>Тема 10.</b> Життєві цикли організації та бізнес-процес                                               | 2               | 2         | 2                    |
| 11       | <b>Тема 11.</b> Багатство як філософсько-економічна категорія                                            | 2               |           | 2                    |
| 12       | <b>Тема 12.</b> Феномен щастя в бізнес-культурі                                                          | 2               |           | 2                    |
| 13       | <b>Тема 13.</b> Мораль і бізнес: основні принципи взаємодії                                              |                 | 2         | 2                    |
| 14       | <b>Тема 14.</b> Концепт успіх-удача в бізнес-діяльності                                                  | 2               |           | 2                    |
| 15       | <b>Тема 15.</b> Бізнес-суспільство в контексті постіндустріалізму                                        | 1               |           | 2                    |
|          | <b>Контрольна робота</b>                                                                                 | 1               |           | 2                    |
|          | <b>ВСЬОГО</b>                                                                                            | <b>20</b>       | <b>10</b> | <b>60</b>            |

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій — **20** год.

Семінари — **10** год.

Самостійна робота — **60** год.

## **ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

### **Тема 1. Парадигми сучасної філософії**

Філософські підходи до знання та способів його здобуття. Вплив та актуальність філософських парадигм на сучасну думку та інтелектуальний дискурс. Зміни в розумінні знання, істини та природи реальності в філософії. Вплив філософських парадигм на інші сфери, такі як наука, мистецтво та релігія, їх роль у формуванні сучасного світогляду.

### **Тема 2. Філософія бізнесу як структурний елемент філософії економіки**

Вступ до економічної філософії, її мета та значення. Феномен філософії бізнесу, її роль в економічній філософії. Історичний розвиток економічної філософії та поява філософії бізнесу як її важливої складової.

### **Тема 3. Формування суб'єкта бізнес-діяльності як філософська проблема**

Філософські засади створення та існування бізнес-структур. Поняття власність, володіння та комерція. Філософські рефлексії власності та контролю в межах бізнес-структури, влада та відповідальність. Суперечності між індивідуальними та колективними інтересами в контексті формування бізнесу. Концепт спільного блага.

### **Тема 4. Соціокультурна динаміка господарського життя**

Соціокультурні чинники впливу на економічну діяльність (норми, цінності, звичаї та вірування). Вплив культури на прийняття економічних рішень. Культура споживання, інвестицій та підприємництва, глобалізація та культурний обмін. Зіткнення цивілізацій.

### **Тема 5. Управлінські рішення у бізнес-діяльності**

Управлінські рішення у контексті бізнес-діяльності. Процес прийняття рішень: ідентифікація проблеми, збір даних, аналіз та реалізація. Ризик і невизначеність при прийнятті рішень. Технології й інновації, їх впливовість на управлінські рішення (цифрова трансформація, автоматизація та розробка продуктів). Моніторинг й адаптація управлінських рішень. Необхідність адаптації та корекції курсу управлінських рішень загальній бізнес-стратегії та цілям.

### **Тема 6. Лідерство та ідеальний керівник**

Людські ресурси та лідерство. Стилi лідерства в організаційній культурі. Визначення ідеального менеджера. Феномен ситуативного лідерства. Комунікація в бізнес-культурі. Роль емоційного інтелекту в лідерстві та управлінні. Здатність ідеального менеджера будувати та мотивувати команди, сприяти співпраці та створювати позитивне робоче середовище.

### **Тема 7. Негативні форми управління організацією**

Негативні управлінські практики. Авторитарне лідерство. Негативні наслідки мікроменеджменту та погіршення продуктивності. Токсична організаційна культура. Брак прозорості й недостатня комунікація. Нехтування розвитком працівників, дискримінація і домагання. Опір змінам й інноваціям в управлінській команді як перешкода здатності організації адаптуватися до мінливих ринкових умов і технологічного прогресу.

### **Тема 8. Владні відносини та бізнес**

Роль ділової культури у стимулюванні економічних інновацій та змін. Владні відносини у бізнесі. Джерела влади. Організаційна ієрархія. Конфлікти та переговори. Транснаціональні корпорації в питаннях справедливості, відповідальності та соціального впливу.

### **Тема 9. Ідеологія, політика і бізнес**

Зв'язок між філософією бізнесу та різними економічними системами, включаючи капіталізм, соціалізм та змішану економіку. Актуальність філософії бізнесу в контексті сучасних економічних викликів і можливостей, її вплив на формування економічної політики та корпоративних практик.

### **Тема 10. Життєві цикли організації та бізнес-процес**

Життєві цикли організації. Етапи життєвого циклу організації: заснування, зростання, розквіт, зрілість та занепад. Відповідність бізнес-процесів життєвим етапам організації. Управління різними життєвими етапами організації. Естафетність в управлінні організацією.

### **Тема 11. Багатство як філософсько-економічна категорія**

Багатство та його значення як філософської та економічної категорії. Філософські концепції багатства. Діалектика суперечності багатства та бідності. Багатство і щастя. Філософські погляди на зв'язок багатства і

людського добробуту. Взаємозв'язок багатства і влади. Сталий розвиток та гонитва за багатством.

### **Тема 12. Феномен щастя в бізнес-культурі**

Щастя в культурі. Огляд ролі щастя в корпоративному та бізнес-середовищі. Виклики та перешкоди у просуванні щастя в бізнес-культурі, стресовість, вигорання, вимогливість до робочого місця. Щастя працівників, його вплив на продуктивність та творчість. Практики сталого щастя: добробут працівників, різноманітність, інклюзивність, підтримка психічного здоров'я.

### **Тема 13. Мораль і бізнес: основні принципи взаємодії**

Етичні міркування у філософії бізнесу. Корпоративна соціальна відповідальність, етичне прийняття рішень та моральні зобов'язання бізнесу. Етичні аспекти лідерства. Ідеальний менеджер та його морально-етична поведінка у прийнятті рішень та діях.

### **Тема 14. Концепт успіх-удача в бізнес-діяльності**

Визначення успіху в контексті бізнесу. Прибутковість, досягнення цілей та особиста чи професійна реалізація. Взаємозв'язок між успіхом та удачею у сфері підприємницької діяльності. Розуміння удачі та її зв'язку з непередбачуваними або випадковими подіями бізнесу. Роль навичок, знань й зусиль у формуванні успіху в бізнесі, взаємодія з удачею. Переплетіння удачі з ризиком, невизначеністю в бізнес-діяльності.

### **Тема 15. Бізнес-суспільство в контексті постіндустріалізму**

Глобалізована економіка та її вплив на філософію бізнесу. Етичні наслідки міжнародної бізнес-практики. Роль технологій, автоматизації та діджиталізації в постіндустріальному бізнесі, їх впливовість на суспільство. Бізнес-моделі в постіндустріальну епоху: економіка спільного користування, платформний бізнес і віддалена робота. Робоча сила та праця в гіг-економіці у постіндустріальному контексті. Вплив постіндустріалізму на культурні зміни, цінності та суспільні очікування щодо бізнес-практик та етики.

## ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

### ***Семінар 1. Філософія бізнесу як структурний елемент філософії економіки***

1. Філософія економіки: мета, структура, значення.
2. Феномен філософії бізнесу, її роль в економічній філософії.
3. Сутнісні ознаки бізнес діяльності: Рефлексія феномену власної справи.

#### ***Рекомендована література:***

1. Приятельчук А.О. Структура філософії економіки. «Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії». – Вип. 48. – Запоріжжя, 2012. – С.70-78.
2. Приятельчук А.О. Філософія економіки і соціальний прогрес. «Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини». – Вип. – Запоріжжя, 2012. – С.94-98.
3. Кун Томас. Структура наукових революцій. – К., 2001. – 228 с.
4. Белл Деніел. Прихід постіндустріального суспільства // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. – К., 1996. – С. 194-250.
5. Кримський С.Б. Запити філософських смислів. – К., Парапан, 2003. – 240 с.
6. Арендт Ганна. Становище людини. – Львів, 1999. – 254 с.
7. Філософія економіки: структурно-методологічний аналіз [Текст]: дис... канд. філос. наук: 09.00.03 / Глушко Тетяна Петрівна; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2006. – 182 с.

### ***Семінар 2. Лідерство та ідеальний керівник***

1. Людські ресурси та лідерство.
2. Стилi лідерства та організаційна культура.
3. Феномен ситуативного лідерства.
4. Комунікація в бізнес-культурі.
5. Роль емоційного інтелекту в лідерстві та управлінні.

#### ***Рекомендована література:***

1. Приятельчук А.О. Лідер і лідерство: бізнес-пошуки шляхів вдосконалення культури і моралі. «Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.Сковороди». – Вип. 39. – Харків, 2012. – С.3-15.
2. Приятельчук А.О. Бізнес-діяльність: види, типи та форми прояву. «Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія». – Вип. 107. – К., 2012. – С. 40-43.

3. Адізес Іцхак К. Стилi хорошого i поганого менеджменту. К.: Наш Формат, 2020. – 224 с.
4. Адізес Іцхак К. Ідеальний керівник. Чому ви не можете стати ним, i що робити з цього приводу. Нова парадигма менеджменту. – К.: Видавництво Києво-Могилянська академія, 2006. – 268 с.
5. Адізес Іцхак К. Командне лідерство. Як порозумітися з будь-яким менеджером. - Київ: Наш Формат, 2019. – 304 с.

### ***Семінар 3. Ідеологія, політика і бізнес***

1. Зв'язок між філософією бізнесу та різними економічними системами (капіталізм, соціалізм та змішана економіка).
2. Актуальність філософії бізнесу в контексті сучасних економічних викликів і можливостей.
3. Вплив філософії бізнесу на формування економічної політики та корпоративних практик.

#### ***Рекомендована література:***

1. Приятельчук А.О. Влада і бізнес: економічні, ідеологічні та політичні засади взаємозв'язку і взаємодії. «Гуманітарні студії: Збірник наукових праць. – Вип. 13. – К., 2015. – С.127-132.
2. Приятельчук А.О. Ідеологія як соціально-філософська категорія. «Філософські проблеми гуманітарних наук». – Вип. 20. – К., 2011. – С. 61-65.
8. Белл Деніел. Прихід постіндустріального суспільства // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. – К., 1996. – С. 194-250.
3. Бистрицький Є.К. Політична філософія посткомунізму: горизонти методологій. – К., 1995. - № 1. – С. 3-12.
4. Келсо Луїс, Адлер Мортимер. Капіталістичний Маніфест. – К.: Орієнтири, 2004. – 276 с.

### ***Семінар 4. Життєві цикли організації та бізнес-процес***

1. Життєві цикли організації.
2. Етапи життєвого циклу організації: заснування, зростання, розквіт, зрілість та занепад.
3. Відповідність бізнес-процесів життєвим етапам організації.
4. Управління різними життєвими етапами організації.
5. Естафетність в управлінні організацією.

#### ***Рекомендована література:***

1. Роузфілд Ст. Порівнюємо економічні системи. Культура, багатство та влада в ХХІ ст. – К.: Вид-во К.І.С. – 2005. – 368 с.
2. Сартр Жан-Поль. Буття і Ніщо. – К.: Основи, 2001. – 854 с.

3. Адізес Іцхак К. Управління життєвим циклом корпорацій. – К.: Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2018. – 496 с.
4. Адізес Іцхак К. Ідеальний керівник. Чому ви не можете стати ним, і що робити з цього приводу. Нова парадигма менеджменту. – К.: Видавництво Києво-Могилянська академія, 2006. – 268 с.
5. Leading Culture Change in Global Organizations. Aligning culture and strategy. By Robert Hooijberg, Daniel R. Denison, Nancy Lane and Colleen Lief. 220 p.

### ***Семінар 5. Мораль і бізнес: основні принципи взаємодії***

1. Етичні теорії і принципи, запропоновані сучасними філософами, з огляду на основи моральних міркувань і цінностей.
2. Етичні міркування у філософії бізнесу.
3. Корпоративна соціальна відповідальність, етичне прийняття рішень та моральні зобов'язання бізнесу.
4. Етичні аспекти лідерства.
5. Ідеальний менеджер та його морально-етична поведінка у прийнятті рішень та діях.

#### ***Рекомендована література:***

1. Приятельчук А.О. Специфіка соціальної справедливості і відповідальності у бізнесі. «Гілея. Науковий вісник». – Вип. 63(№8). – К., 2012. – С. 400-405.
2. Рідель М. Свобода і відповідальність / Ситниченко Л.А. Перщоджерела комунікативної філософії – К.: Либідь, 1996. – С. 68-83.
3. Тейлор Ч. Етика автентичності. – К.: Дух і літера, 2002. – 120 с.
4. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог в концтаборі. – Харків, 2020. – 160 с.
5. Фром Е. Втеча від свободи. – Х.: КСД, 2019 – 288 с.
6. Котлер Філіп, Лі Ненсі. Корпоративна соціальна відповідальність. Як заробити більше добра для вашої компанії та суспільства. – К.: Стандарт, 2005. – 352 с.

## **ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

**Самостійна робота:** Дослідження сучасних бізнес практик, що існують в Україні та за її межами.

Здійснюється дослідження за наступною схемою:

- Обрати дві бізнес практики (українську та реалізовану за межами України), що стосуються однієї галузі економічної діяльності.
- Порівняти вихідні задачі, які визначають особливості їх функціонування.
- Проаналізувати особливості розвитку життєвих циклів організацій.
- Виявити роль лідера, менеджера в реалізації їх роботи.
- Окреслити специфіку організаційної структури та визначити стадію розвитку.

**Обсяг роботи:** 10 сторінок тексту формату А4.

**Термін виконання:** за тиждень до завершення теоретичного навчання.

**Критерії оцінювання:** за умови виконання самостійної роботи в зазначений термін, з урахуванням усіх вимог, може бути оцінена на 25 балів (максимум).

## ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Дайте власне тлумачення сучасним визначенням поняття філософії.
2. Охарактеризуйте найвпливовіші філософські напрями кінця XX – початку XXI ст.
3. Окресліть основні шляхи глобалізації.
4. Розкрийте зміст філософії економіки.
5. Що таке «філософія натурального виробництва».
6. Проаналізуйте явище «філософія товарного виробництва».
7. Дайте визначення «філософія планової організації економіки».
8. Розгляньте особливості філософії ринку.
9. Поясніть, що слід вважати філософією господарства.
10. Чим феноменальна філософія бізнесу.
11. У чому полягають відмінності між традиціоналістським і постмодерним розумінням людської діяльності.
12. Співвіднесіть поняття «робота» і «праця».
13. Зазначте зміст понять «власність» і «приватна власність».
14. Дайте характеристику поняттю «тип власності».
15. Проаналізуйте основні «види власності».
16. Охарактеризуйте «форми власності».
17. Розкрийте зміст поняття «матеріальне виробництво».
18. Розкрийте смислове поле поняття «бізнес-діяльність».
19. Охарактеризуйте процес глобалізації економіки.
20. Проаналізуйте роль віри у бізнес-процесі.
21. Яке значення має феномен надії у підприємницько-комерційній діяльності.
22. Що таке любов як духовність і яке її місце у бізнес-процесі.
23. Як співвідносяться добро і зло у бізнесі.
24. Що слід розглядати як «стратегічне» у бізнес-процесі.
25. Визначте основні межі тактичного у бізнесі.
26. Проаналізуйте зміст поняття «людський капітал».
27. Дайте сутнісну характеристику соціального капіталу.
28. Яке місце у структурі капіталу займають інтелектуальні цінності.
29. Поясніть місце і роль грошей у системі сучасних економічних відносин.
30. Покажіть відмінність між капіталізмом як соціальним утворенням і економічною системою.
31. Як співвідносяться у сучасному розумінні «капіталізм» і «соціальний прогрес».
32. Які смисли вкладаються у поняття «ризик».
33. Дайте розгорнуту характеристику поняття «ринок».
34. Визначте основні типи ринку.

35. Проаналізуйте співвідношення понять «індивідуальна» і «соціальна» свобода в умовах ринку.
36. Що таке конкуренція: філософсько-економічний вимір.
37. У чому полягає смисл бізнес-мети.
38. Що таке «управлінське рішення».
39. Як співвідносяться випадковість і логіка в управлінських рішеннях.
40. Яка роль закономірності у бізнес-діяльності і який її вплив на управлінське рішення.
41. Окресліть роль соціального характеру у менеджмент-діяльності.
42. Пропишіть образ ідеального керівника.

## ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ІСПИТ

1. Філософія як світогляд, наука, духовність і методологія.
2. Основні шляхи глобалізації філософії.
3. Філософські смисли самовизначення і самоствердження людини в процесі економічної діяльності.
4. Проаналізуйте різноманітні визначення поняття філософії.
5. Охарактеризуйте найвпливовіші філософські напрямки кінця XX – початку XXI ст.
6. Окресліть основні шляхи глобалізації філософії.
7. Розкрийте зміст філософії економіки.
8. Що таке «філософія натурального виробництва»?
9. Проаналізуйте явище «філософія товарного виробництва».
10. Визначте, що таке «філософія планової організації економіки».
11. Розгляньте особливості філософії ринку.
12. Поясніть, що слід вважати філософією господарства.
13. Чим феноменальна філософія бізнесу?
14. Окресліть у сучасному вимірі поняття «людина».
15. Поясніть, що слід вважати людською діяльністю.
16. В чому полягають відмінності між традиціоналістським і постмодерним розумінням людської діяльності?
17. Дайте характеристику співвідношення понять «робота» і «праця».
18. Визначте поняття «власність» і «приватна власність».
19. Дайте характеристику поняттю «тип власності».
20. Проаналізуйте основні «види власності».
21. Охарактеризуйте «форми власності».
22. Розкрийте зміст поняття «матеріальне виробництво».
23. Які смисли включає в себе поняття «бізнес-діяльність»?
24. Поясніть форми абстрактного мислення «поняття», «категорія».
25. Охарактеризуйте поняття «життєвий світ».
26. Визначте філософський зміст поняття «континуум».
27. Проаналізуйте основні види виживання як життєдіяльності людини і суспільства.
28. Розкрийте соціально-філософський смисл поняття «багатство».
29. Окресліть зміст поняття «революційне багатство».
30. Співвіднесіть поняття «багатство», «бідність», «злиденність».
31. Розведіть «матеріальне багатство» та «духовне багатство».
32. Проаналізуйте трансформацію поняття багатства в індивідуальній і суспільній свідомості.
33. Проаналізуйте зміст поняття «духовність».
34. Розкрийте відмінність понять «дух», «душа», «духовність».
35. Поясніть як співвідносяться явища «духовна наповненість» і «діяльнісне відродження» у людині.

36. Охарактеризуйте процес глобалізації економіки.
37. Проаналізуйте роль віри у бізнес-процесі.
38. Яке значення має феномен надії у підприємницько-комерційній діяльності?
39. Яке місце займає любов як духовність у бізнес-процесі?
40. Як співвідносяться добро і зло у бізнесі?
41. Що слід розглядати як «стратегічне» у бізнес-процесі?
42. Визначте основні межі тактичного у бізнесі.
43. Дайте визначення поняття «ділове спілкування».
44. Що таке інваріантні моделі та стилі ділового спілкування?
45. Які смисли антикультури ділового спілкування?
46. Дайте загальну характеристику діловому етикету та бізнес-протоколу.
47. Розкрийте зміст поняття «крос-культурне спілкування».
48. Особливості арабської ділової культури: смисли і стилі.
49. Зазначте специфічність азійської моделі ділового спілкування.
50. Охарактеризуйте ділове спілкування представників європейських країн.
51. Визначте межі функціонування поняття «легітимність влади».
52. Як співвідносяться поняття «влада» і «економічна легітимність»?
53. У чому полягає сутність приватного характеру державної влади?
54. Розкрийте зміст взаємозалежності держави і економіки.
55. Означте роль і значення політичної ідеології стосовно бізнесу.
56. Проаналізуйте взаємозв'язок політики і бізнесу.
57. У чому несумісні бізнес і влада?
58. Розкрийте аспекти взаємодії політичних партій і бізнесу.
59. Яка роль громадських організацій у бізнес процесі?
60. В якому вимірі діяльність ЗМІ можна розглядати як бізнес?

## РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

### *Основна: (Базова)*

1. Волков О.Г. Філософія бізнесу: Практикум / О.Г. Волков. – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – 271 с.
2. Доброва Н.В. Основи бізнесу: навчальний посібник / Доброва Н.В., Осипова М.М. – Одеса: Бондаренко М. О., 2018. – 305 с.
3. Орлова К.Є. Управління бізнесом: Підручник [Електронне видання]/ К.Є. Орлова. - Житомир: Державний університет "Житомирська політехніка", 2019. - 319 с.
4. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін. Посібник / Свинчук А.А., Корнецький А.О., Гончарова М.А., Назарук В.Я., Гусак Н.Є., Туманова А.А. – К: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2017 – 188 с.

### *Додаткова:*

1. Адізес Іцхак К. Командне лідерство. Як порозумітися з будь-яким менеджером. - Київ: Наш Формат, 2019. – 304 с.
2. Адізес Іцхак К. Управління життєвим циклом корпорацій. – К.: Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2018. – 496 с.
3. Адізес Іцхак К. Ідеальний керівник. Чому ви не можете стати ним, і що робити з цього приводу. Нова парадигма менеджменту. – К.: Видавництво Києво-Могилянська академія, 2006. – 268 с.
4. Адізес Іцхак К. Стилі хорошого і поганого менеджменту. - Київ: Наш Формат, 2020. – 224 с.
5. Арендт Ганна. Становище людини. – Львів, 1999. – 254 с.
6. Белл Деніел. Прихід постіндустріального суспільства // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. – К., 1996. – С. 194-250.
7. Бистрицький Є.К. Політична філософія посткомунізму: горизонти методологій. – К., 1995. - №1. – С. 3-12.
8. Ваньє Ж. Бути людиною. – Львів, 2000. – 155 с.
9. Власенко Ф.П., Левченко Є.В., Товмаш Д.А. (2021). Особливості культурної трансформації українського суспільства: синергетичний підхід. Політологічний вісник, 0(85), 23-36. doi: <https://doi.org/10.17721/2415-881x.2020.85.23-36>
10. Власенко Ф.П., Левченко Є.В., Товмаш Д.А. Концептуальні основи сучасної парадигми менеджменту: теоретико-методологічний аналіз. Міждисциплінарні дослідження складних систем. 2019. – № 15. – С. 34-46. URL: <https://doi.org/10.31392/iscs.2019.15.034>
11. Гальчинський А.С. Суперечності реформ: у контексті цивілізаційного процесу. – К.: Українські пропілеї, 2001. – 320 с.
12. Гейзінга Й. Homo ludens. – К., 1998. – 250 с.

- 13.Глушко Т.П. Економічна теорія нації: соціально-філософський контекст: монографія. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. 298 с.
- 14.Глушко Т.П. Філософські засади бізнесу крізь призму теорії ігор. Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія, № 1 (29). С. 10-15. <http://jrnل.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/view/101%3A334>
- 15.Глушко Т.П., Мозгова Н.Г. Філософсько-економічний дискурс в умовах розвитку цифрової економіки. Міждисциплінарні дослідження складних систем (Interdisciplinary studies of complex systems), 2019. № 15. С. 47-57. <http://iscs-journal.npu.edu.ua/article/view/180435>
- 16.Глушко Т.П. Економічний націоналізм як стратегія соціального добробуту. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. – № 42 (55). – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. – С. 241-248. <https://core.ac.uk/download/pdf/355870559.pdf>
- 17.Глушко Т.П. Духовний капітал українського суспільства в умовах гібридної кризи. Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія, Том 31, № 1. – С. 131-137. <https://jrnل.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/view/14841>
- 18.Глушко Т.П. Неоліберальний алгоритм економічної освіти як інструмент деформації стратегічного мислення. Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство» / International Scientific Journal of Universities and Leadership, 2020. – № 2(10). – С. 24-32. <https://ul-journal.org/index.php/journal/article/view/125>
- 19.Глушко Т.П. Філософія бізнесу як міждисциплінарна освітня компонента/ Філософія освіти. Philosophy of Education. – 2022. – № 1. – С. 184-196.
- 20.Емануель Левінас. Етика і безконечність. – К.; «Пор-Рояль», 2001. – 140 с.
- 21.Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія. – К.: Лібра, 1999. – 488 с.
- 22.Келсо Луїс, Адлер Мортимер. Капіталістичний Маніфест. – К.: Оріяни, 2004. – 276 с.
- 23.Котлер Філіп, Лі Ненсі. Корпоративна соціальна відповідальність. Як заробити більше добра для вашої компанії та суспільства. – К.: „Стандарт”, 2005. – 352 с.
- 24.Кримський С.Б. Запити філософських смислів. – К., Парапан, 2003. – 240 с.
- 25.Кун Томас. Структура наукових революцій. – К., 2001. – 228 с.
- 26.Людина в есенційних та екзистенційних вимірах // Табачковський В.Г., Дондюк А.М. та ін. – К.: „Наукова думка”, 2004. – 246 с.

- 27.Ортега-і-Гасет Х. Чиста філософія // Вибрані твори. – К., 1994. – С. 227-237.
- 28.Прахалад К. К., Рамасвами В. Майбутнє конкуренції. Творення унікальної цінності спільно з клієнтами.– К.: Видавництво Олексія Капусти, 2005.– 258 с.
- 29.Приятельчук А.О. Лідер і лідерство: бізнес-пошуки шляхів вдосконалення культури і моралі. «Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.Сковороди». – Вип. 39. – Харків, 2012. – С. 3-15.
- 30.Приятельчук А.О. Бізнес-діяльність: види, види, типи та форми прояву. «Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія». – Вип. 107. – К., 2012. – С. 40-43.
- 31.Приятельчук А.О. Віра та довіра в контексті бізнесової діяльності. «Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії». – Вип. 50. – Запоріжжя, 2012. – С. 193-201.
- 32.Приятельчук А.О. Влада і бізнес: економічні, ідеологічні та політичні засади взаємозв'язку і взаємодії. «Гуманітарні студії: Збірник наукових праць. – Вип. 13. – К., 2015. – С.127-132.
- 33.Приятельчук А.О. Власність і капітал: сутність, структура та основні функції». «Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка». – №63. – Житомир, 2012. – С. 48-52.
- 34.Приятельчук А.О. Духовність в контексті індивідуальної та соціальної практик. «Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія». – Вип. 108. – К., 2012. – С. 48-51.
- 35.Приятельчук А.О. Ідеологія як соціально-філософська категорія. «Філософські проблеми гуманітарних наук». – № 20. – К., 2011. – С. 61-65.
- 36.Приятельчук А.О. Логіка, інтуїція і осяяння: особливості взаємозв'язку у бізнесі. «Вісник Дон НУ. Серія Б. Гуманітарні науки, науковий журнал». – Донецьк, 2012. – С. 256-263.
- 37.Приятельчук А.О. Особливості філософського забезпечення розвитку змісту економічних категорій. «Філософські проблеми гуманітарних наук». – К., 2005. – №5. – С. 155-163.
- 38.Приятельчук А.О. Поняття «робота», «праця» та «матеріальне виробництво». «Українознавчий альманах». – Вип. 7. – К., 2012. – С. 189-195.
- 39.Приятельчук А.О. Специфіка соціальної справедливості і відповідальності у бізнесі. «Гілея. Науковий вісник». – Вип. 63(№8). – К., 2012. – С.400-405.
- 40.Приятельчук А.О. Структура філософії економіки. «Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії». – Вип. 48. – Запоріжжя, 2012. – С.70-78.

41. Приятельчук А.О. Філософія економіки і соціальний прогрес. «Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянищини». – Вип. 29. – 2012. – С. 94-98.
42. Приятельчук А.О. Філософська та економічна категоризація понять «бізнесмен» та «бізнес». «Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія». – Вип. 106. – К., 2012. – С. 29-33.
43. Приятельчук А.О., Амінова О.В. Віднайдення смислів діяльності людини в Україні. «Філософські проблеми гуманітарних наук». – №16. – К., 2010. – С. 24 – 28.
44. Пушкар М.С. Філософія обліку. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 158 с.
45. Ріддерстралл Йонас, Нордстрем А. К'єлл. Караоке – капіталізм. - Дніпропетровськ: «Баланс Бізнес Булс», 2004. – 304 с.
46. Рікер Поль. Право і справедливість. – К., 2002. – 216 с.
47. Роузфілд Ст. Порівнюємо економічні системи. Культура, багатство та влада в ХХІ ст. – К.: Вид-во К.І.С. – 2005. – 368 с.
48. Сартр Жан-Поль. Буття і Ніщо. – К.: Основи, 2001. – 854с.
49. Товмаш Д.А., Власенко Ф.П., Левченко Є.В. (2020) Сутність багатства в бізнес-культурі: соціально-філософський аналіз. Політологічний вісник: збірник наукових праць. - № 84. – С. 36 – 48.
50. Товмаш Д.А. Подолання бідності: сутнісні ознаки на шляху реалізації цілей сталого розвитку. Політологічний вісник: збірник наукових праць. – 2023. – Вип. 0(89). – С. 70-77. doi: <https://doi.org/10.17721/2415-881x.2022.89.70-77>
51. Товмаш Д.А. Значення ідеологем «успіх» та «удача» в сучасній бізнес-культурі України. Політологічний вісник: збірник наукових праць. – 2023. – Вип. 0(90). – С. 106-120. doi: <https://doi.org/10.17721/2415-881x.2023.90.106-120>
52. Хилько М.І., Товмаш Д.А. Цілі сталого розвитку як спроба цілеспрямованого програмування гармонії майбутнього людства. Політологічний вісник: збірник наукових праць. – 2022. – Вип. 0(88). – С. 36-60. doi: <https://doi.org/10.17721/2415-881x.2022.88.36-60>
53. Циппеліус Р. Філософія права: Підручник. – К.: Тандем, 2000. – 300 с.

Навчальне видання

**ТОВМАШ Дмитро Анатолійович**

# **Філософія бізнесу**

**Навчально-методичний комплекс дисципліни  
для студентів Навчально-наукового інституту  
міжнародних відносин**

Друкується в авторській редакції

Комп'ютерна верстка: **Товмаш Д.А.**  
Дизайн обкладинки: **Авдєєв О.В.**

Підписано до друку 23.10.2023 р.  
Формат 60x84/16. Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний.  
Ум. друк. арк. 1,63. Тираж 100 пр.  
Зам.№ 5/23

Видавець ТОВ «ВАДЕКС», 04074, м. Київ, вул. Бережанська 9  
тел. 067-502-22-42, сайт: <https://vadex.com.ua>  
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру України суб'єктів  
видавничої справи ДК № 4285 від 27.03.2012 р.